

« בניינים: עושה הפעולה – תרגול נוסף לעמודים 85-92

זכותי!

פעילות 1: בניינים

במשפטים הבאים הודגשו הפעלים. כתבו את הבניין של כל פועל.

שבעת הבניינים הם: פָּעַל, נִפְעַל, הִפְעִיל, הִפְעַל, פָּעַל, הִתְפַּעֵל.

- 1. מי עוד לא **שָׁלַם** עבור המנוי? _____ בניין: פָּעַל
- 2. הנער ה**תְּמַסֵּר** לפעילותו בתנועת הנוער. _____ בניין:
- 3. החוט הרופף **חָזַק** בעזרת קשירה נוספת. _____ בניין:
- 4. הזבל ה**שִׁלַּף** לפח. _____ בניין:
- 5. מתן **חָשַׁב** את מספר שעות העבודה שלו בחופשת הקיץ. _____ בניין:
- 6. אסף **כָּתַב** ביומן את המילים להכתבה. _____ בניין:
- 7. הסרט **נִפְסַל** לשידור. _____ בניין:
- 8. מחזור כ"ד של בית-הספר **כָּנַס** באולם הספורט. _____ בניין:
- 9. גדוד הצנחנים ה**דְּרָךְ** לפני היציאה למשימה. _____ בניין:
- 10. בטעות ה**שְׁמִיט** הפְּקִיד את סעיף 8 מהחוזה. _____ בניין:
- 11. התלמיד ה**תְּבַלֵּט** בידיעותיו הרבות בחידון הנוער הארצי. _____ בניין:
- 12. הטבח **שָׁטַף** את הפירות היטב. _____ בניין:

פעילות 2:

לפניכם משפטים נוספים שהפעלים הודגשו בהם. כתבו את שמות הבניינים של הפעלים.

- 1. הדיון ה**פָּסַק** באמצע בגלל הפרעה. _____ בניין:
- 2. הנאשם ה**תְּחַמֵּק** ממתן תשובה עניינית להבהרת מעשיו. _____ בניין:
- 3. החפץ החשוד **נִבְדָּק** על ידי רובוט. _____ בניין:
- 4. לפני המשחק המכריע ה**מָר** עומר שהקבוצה שלו תנצח. _____ בניין:

סימנים בדרך 5 – חיזוק הנושאים הלשוניים

5. עוד לא דָּבַר על בחירת ועד חדש. _____ בניין: -
6. רועי אָסַף חמישה מכסים של המעדן כדי לזכות בפרס. _____ בניין: -
7. אבא הִלְבִּישׁ את התינוקת בחליפה חדשה. _____ בניין: -
8. מזג האוויר הנעים נִצַּל לטיול נוסף. _____ בניין: -
9. אבנר הקטן נִפְרַד מאביו לפני שהלך לעבודה. _____ בניין: -
10. מי הִתְנַתֵּק מהכבלים (בטלוויזיה) לאחרונה? _____ בניין: -
11. הילד הִרְחֵק מהתנור החם על-ידי אמו. _____ בניין: -
12. הדואר כבר מִן לפי הארצות המיועדות. _____ בניין: -

פעילות 3:

לפניכם טבלה של שבעת הבניינים, ומחסן של כל הפעלים מן המשפטים בפעילויות קודמות. מיינו את הפעלים שבמחסן לפי הבניינים.

הַתְּפַעֵל	פְּעַל	פִּעֵל	הַפְּעֵל	הַפְּעִיל	נִפְעַל	פְּעַל

מחסן פעלים: שָׁלַם, הִתְמַסֵּר, חִזַּק, הִשְׁלֵךְ, חָשַׁב, כָּתַב, נִפְסַל, כָּנַס, הִדְרָה, הִשְׁמִיט, הִתְבַּלֵּט, שָׁטַף, הִפְסֵק, הִתְחַמַּק, נִבְדַּק, הִמַּר, דָּבַר, אָסַף, הִלְבִּישׁ, נִצַּל, נִפְרַד, הִתְנַתֵּק, הִרְחֵק, מִן.

פעילות 4: מוספיות

בדקו את הפעלים בבניינים השונים בטבלה שבפעילות הקודמת. שימו לב לאותיות שאינן אותיות השורש. אותיות אלה נקראות **מוספיות**. כתבו את המסקנות:

1. בבניין **נִפְעַל** יש תמיד _____ לפני אותיות השורש.
2. בבניין **הַפְּעִיל** יש תמיד _____ לפני אותיות השורש.
3. בבניין **הַפְּעֵל** יש תמיד _____ לפני אותיות השורש.
4. בבניין **הַתְּפַעֵל** יש תמיד _____ לפני אותיות השורש.

פעילות 5: עבר-נסתר

לפניכם משפטים מתוך המאמר **מי ידאג לילדי העולם** (עמודים 38–39). חלק מהפעלים מודגשים. מצאו לכל פועל את צורת העבר בגוף נסתר. היעזרו במחסן.

**איך יודעים מהו הבניין של הפועל?
מטים את הפועל לזמן עבר (אתמול) בגוף נסתר (הוא).
דוגמות: הפועל יִסְפֵּר – "אתמול הוא סִפֵּר", ולכן הבניין הוא פִּעֵל;
יְתַלְבֶּשׁוּ – אתמול הוא הִתְלַבֵּשׁ, ולכן הבניין הוא הִתְפַּעֵל.**

1. לרוב הילדים יש מי שדוֹאֵג. עבר-נסתר: (הוא) דִּיבַּרְתִּי
2. רוב הילדים אינם עוֹבְדִים, אלא מְשַׁחֲקִים ולוֹמְדִים.
3. להורים שלהם אין די כסף לקנות להם אוכל טוב ומזין שִׁישְׁבִיעַ אותם.
4. גם כשמצבם קשה, הם מְקַבְּלִים אותו כמובן מאליו.
5. הם בקושי מְצַלִּיחִים לשרוד בעצמם.
6. בתרבויות קדומות לא הִתִּיחֶסוּ אל ילדים כאל בני אדם שווי ערך.
7. אבל עדיין ילדים רבים סוֹבְּלִים מאוד.
8. היינו רוצים שתמיד יִתְחַשְׁבוּ בטובתם.
9. היינו רוצים שִׁישְׁתַּפּוּ את הצעירים בהחלטות.
10. יִמְצְאוּ דרכים לעשות את העולם למקום טוב יותר.

מחסן צורות עבר-נסתר:
סָבַל; הִצְלִיחַ; דָּאָג; שָׁחַק; הִשְׁבִּיעַ; הִתִּיחֶס; קִבַּל; מָצָא; עָבַד; לָמַד; שָׁתַף; הִתְחַשַּׁב

פעילות 6: המשך עבר-נסתר

העתיקו את צורות העבר-נסתר מן הפעילות הקודמת, ומצאו את הבניין של כל פועל.

הבניין	הפועל בצורת עבר-נסתר	הבניין	הפועל בצורת עבר-נסתר	הבניין	הפועל בצורת עבר-נסתר
_____	_____	_____	_____	פִּעֵל	דָּאָג
_____	_____	_____	_____	פִּעֵל	עָבַד
_____	_____	_____	_____	_____	שָׁחַק

פעילות 7: עושה הפעולה

במשפטים הבאים הודגשו הפעלים, כלומר – הפעולות.
בכל משפט כתבו את הפעולה ומי עשה את הפעולה (=הנושא).

1. מדינות מפותחות **תורמות** משאבים רבים למדינות העניות.

הפעולה: תורמות מי עשה את הפעולה? המדינות

2. הרופאים **מחפנים** את הילדים כדי למנוע התפשטות של מחלות ומגפות.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____

3. במקומות רבים בעולם מים אינם **זרמים** בבתים.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____

4. מי הנהרות **גורמים** למחלות רבות.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____

5. ארגון "יוניסף" **דואג** להספקת מים טובים לשתיה.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____

6. הילדים **לומדים** במבנה מוזנח.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____

7. ההורים לא **שלחו** את הילדים לבית-הספר בשל בעיות כלכליות חמורות.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____

8. המאמר **הגביר** את מודעותי לבעיה של מצוקות הילדים בעולם.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____

9. מוסדות שונים **מחפשים** פתרונות לבעיית הרעב באפריקה.

הפעולה: _____ מי עשה את הפעולה? _____